

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ
București, Piața Valter Măcăineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: cncd@cncd.org.ro

HOTĂRÂREA NR 429
din data de 21.12.2010

Dosar nr.: 307/2010.

Petiția nr.: 6547/17.08.2010.

Petent: Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii- Romani CRISS.

Reclamat: Ziarul Sălăjeanul, A T

Obiect: Articol cu caracter discriminatoriu cu privire la etnia romă.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților.

I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului:

I.1.1. Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii- Romani CRISS cu sediul în București, Strada Buzești, Nr. 19, Sector 1.

I.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamaților:

I.2.1. Ziarul Sălăjeanul cu sediul în Zalău, Str. Gheorghe Lazăr, Nr. 8/A, județ Sălaj.

I.2.2. A T cu adresa de corespondență

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare.

2.1. Organizația non-guvernamentală Romani CRISS consideră discriminatoriu articolul "Prizonieri într-o lume paralelă", publicat în ziarul Sălăjeanul, în data de 22 iulie, 2010.

III. Procedura de citare

1. Petenta a fost citată prin **adresa nr.6647/23.08.2010**, părțile reclamate prin **adresele 6648/23.08.2010, 6649/23.08.2010**.

2. La termenul stabilit în data de **16.09.2010**, părțile reclamate cât și petenta nu au fost prezente.

3. La solicitarea reclamaților a avut loc recitarea părților pentru audieri prin adresele **nr.7231/17.09.2010, 7229/17.09.2010, 7230/17.09.2010**.

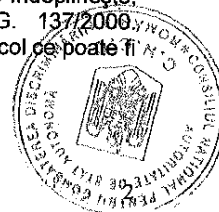
4. La termenul stabilit în data de **07.10.2010**, petenta a fost prezentă, reclamații au fost absenți. Reclamații depun un **punct de vedere** la dosar înregistrat cu nr. 7858/05.10.2010.

IV. Susținerile părților.

IV.1. Susținerile petentului.

1. Petenta, prin petiția înregistrată cu nr.6547/17.08.2010, relatează că în data de 22.07.2010, reclamații publică articolul **"Prizonieri într-o lume paralelă"**.
2. În cadrul articolului, petenții pun în vedere referirile făcute cu privire la comunitatea romă din România, autoarea articolului folosind expresiile *"întind mâna și te potopesc cu blagoslovenii, în care la fiecare două cuvinte auzi Dumnezeu și Maica Sfânta, plus prescripția unei stări de foame care ar trebui să te facă să scoți bani din buzunar. Țiganii nu trăiesc conform contractului social și nu sunt integrați deloc în societatea românească, nu sunt o minoritate în România, ci o problemă socială. Țiganu a simțit vântul de libertate, și-a luat calul și căruța și-a înghebat coviltirul și a pornit în peregrinările ancestrale"*.
3. Articolul crează o atmosferă degradantă umilitoare și ofensatoare, îndreptată împotriva membrilor minorității rome. Referirile stereotipale la adresa comunității, crează o situație de inferioritate bazată pe criteriul originii etnice a comunității rome, față de restul populației, prin atingerea adusă dreptului la demnitate personală al acestora.
4. Referirile în cauză crează o imagine negativă a comunității, care adâncește problematica discriminării cu care se confruntă comunitatea romă, în societatea românească.
5. În condițiile în care în comuna Românași există o situație tensionată între cetățenii români de etnie romă și populația majoritară, publicarea articolului în cauză contribuie la creșterea tensiunilor deja existente.
6. Petentul consideră că publicarea articolului se încadrează în normele stabilite de art.2 alin.1, alin.5 și art.15 din O.G. 137/2000, având în vedere referirile discriminatorii la adresa romilor.
7. Prin **Concluziile Scrise**, înregistrate sub nr.8281/20.10.2010, petenta susține că redactarea și publicarea articolului în cauză, constituie **hărțuire** conform prevederilor art.2 alin.5 din O.G.137/2000, având în vedere cadrul ostil și degradant creat la adresa romilor prin publicarea articolului.
8. Discriminarea prin atingerea demnității și prin crearea unei atmosfere degradante, umilitoare și ofensatoare îndreptată împotriva unui grup, pe criteriul etnic, este prevăzută expres de art.15 din O.G. 137/2000.
9. Petentul consideră că sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute de lege pentru existența unei fapte de discriminare. Astfel, tratamentul diferențiat se manifestă printr-o acțiune de deosebire ce a avut drept efect o discriminare prin încălcarea dreptului la demnitate personală a tuturor membrilor minorității rome.
10. Expresiile jignitoare, ofensatoare și degradante au fost adresate în public, prin publicarea unui articol într-un ziar disponibil publicului larg. Se îndeplinește, așadar, condiția prevăzută expres de către art.15 din O.G. 137/2000. Publicitatea faptei este probată de publicarea articolului în ziar, articol ce poate fi accesat și prin intermediu accesării unei pagini de internet.

11. Cât privește libertatea de expresie, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, libertatea de exprimare nu este nelimitată. Art.10 din Convenție, indică limitele acesteia, printre care se regăsește și protecția reputației sau a drepturilor altora.

12. Petenta consideră că utilizarea unor sintagme jignitoare la adresa unei comunități sau grup de persoane, crează o atmosferă degradantă și ofensatoare. Această atitudine nu poate fi protejată de invocarea dreptului la libera exprimare, având în vedere faptul că dreptul la libera exprimare nu protejează un limbaj și o atitudine ofensatoare și jignitoare, față de o anumită comunitate.

13. Limitarea exercitării dreptului la libera exprimare este reglementată și de Constituția României (art.30 alin.6 și 7), care prevede că libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

14. Astfel, exercitarea dreptului la libera exprimare comportă și obligații, și poate fi supusă unor condiții, restricții sau sancțiuni, numai în măsura în care acestea sunt prevăzute expres de lege și sunt necesare într-o societate democratică, pentru protecția demnității, reputației sau drepturilor altora.

15. În sensul celor menționate, petenta consideră aplicabilă, în prezenta cauză, sancțiunea contravențională a reclamelor, pentru săvârșirea faptei de discriminare, prin publicarea articolului de presă, în cauză.

IV.2. Susținerile părții reclamate.

1. În opinia reclamatilor, articolul nu aduce o atingere minorității romă, nu a creat o atmosferă degradantă, umilitoare și insultătoare așa cum, cu rea credință se menționează în petiție, solicitând respingerea plângerii ca fiind netemeinică și nelegală.

2. Reclamații, consideră că articolul publicat are la bază aspectele constatate ca urmare a unei documentări la fața locului care a pornit de la petiția adresată de locuitorii români ai localității Păușa, județ Sălaj. Comunitatea de romi din județul Sălaj este în atenția autorităților Sălăjene care derulează mai multe programe care caută soluții pentru integrarea romilor.

3. Prin probele anexate la dosar, reclamații pun în vedere faptul că situația în cauză a fost sesizată mai multor autorități, de către locuitorii satului Păușa, solicitând sprijin din partea acestora.

4. Reclamații consideră că articolul în cauză avea drept scop a trage un semnal de alarmă asupra problemei speciale de integrare a romilor, și nici decum de a aduce un grav afront persoanelor de etnie romă.

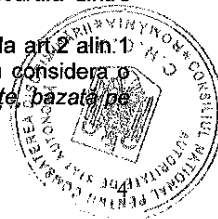
5. Aceștia consideră că prin astfel de articole, mediatizează astfel de programe, exemplu fiind multe articole scrise printre care și articolul apărut în data de 13.09.2010, pagina 3, intitulat „Autoritățile caută soluții pentru integrarea romilor”.

6. În calitate de jurnalistă, reclamata A T suține că este preocupată să ajute comunitate romilor, cunoscând marile greutăți pe care aceștia le întâmpină, sens în care, împreună cu autoritățile statului, susține și mediatizează programele inițiate care privesc integrarea romilor.

V. Motivele de fapt și de drept

1. **În fapt**, Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) reține spre soluționarea prezenta cauză, ce are în vedere publicarea, în data de 22.07.2010, a unui articol de presă, **Prizonieri într-o lume paralelă**, articol consultat și pe pagina de internet a reclamatului ziarul Sălăjeanul, considerat de către petent a fi discriminatoriu la adresa cetățenilor români aparținând minorității rome din România.
2. Articolul în speță abordează o problemă ce a făcut subiectul unor sesizări și discuții pe care locuitorii satului Păușa sau ai comunei Românași, din județul Sălaj, le-au lansat către diferite autorități, și care au în vedere presupuse fapte infracționale ale membrilor minorității rome, din respectivele localități. În acest context, reclamații publică articolul ce face obiectul prezentei cauze.
3. Relativ la corpul articolului în cauză, Colegiul Director al CNCD reține că acesta începe prezentarea prin expunerea unor probleme privitoare la minoritatea în speță, și continuă prin a exprima o părere, opinie, judecată personală asupra situației, precum și asupra cauzelor care au dus la apariția problemelor prezentate. Articolul continuă prin redarea unor elemente privitoare la comunitatea în speță, relativ la obiceiuri, tradiție și concepte culturale, ce au legătură cu perioada comunistă și ultimii 20 de ani, relativ la condițiile de trai ale comunității precum și politicile publice care i-au vizat.
4. Articolul continuă prin prezentarea unor situații concrete ce au în vedere probleme cu autoritățile locale, condiții de locuire și asistența și protecția copilului.
5. Finalul articolului prezintă, ca și studiu de caz, situația comunei Românași, și în general, situația comunității rome din județul Sălaj.
6. **În drept**, Colegiul Director reține dispozițiile **Convenției Europene a Drepturilor Omului**, care la **art.14** dispune că *"Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție, trebuie să fie asigurată fără nici un fel de deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație."*
7. **Protocolul nr.12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, care la **art.1** dispune interzicerea generală a discriminării, respectiv **paragraful 1** *"Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici un fel de discriminare bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație"* și **paragraful 2** *"Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică, pe baza oricăruia dintre motivele menționate la paragraful 1"*.
8. Conform definiției discriminării, dată de O.G. 137/2000 care la **art.2 alin.1** prezintă **condițiile generale ale faptelor de discriminare**, putem considera o faptă ca fiind discriminatorie, dacă suntem în prezența unei diferențe, bazată pe

un criteriu, ce aduce atingere unui drept prevăzut de normele legale interne și internaționale, fără să existe o justificare obiectivă în ce privește respectiva diferențiere.

9. Astfel, o faptă poate fi considerată discriminatorie, dacă aduce atingere unui drept, oricare dintre cele prevăzute și garantate de tratatele internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională, **dupa cum dispune și O.G. 137/2000, care la art.1 alin.2** prevede că "Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării, sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi:"; **art.2 alin.1** "..... restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege,", precum și **Protocolul nr.12** la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art.1 alin.1 "Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege,".

10. Analizând faptele expuse în petiție, Colegiul Director se raportează la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care legat de **art.14** din Convenție, privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare, atunci când se **induc distincții între situații analoage și comparabile, fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă**. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă, "trebuie stabilit că persoane aflate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă" (vezi CEDO, 18.02.1991, Fredin vs. Suedia, paragraf 60; 23.06.1993, Hoffman vs. Austria, paragraf 31; 28.09.1995 Spadea și Scalabrino vs. Italia).

11. În același sens, Curtea Europeană de Justiție a statuat **principiul Egalității** ca unul dintre principiile generale ale dreptului comunitar. În sfera dreptului comunitar, principiul egalității **exclde ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv** (vezi Sermide Spa vs. Cassa Conguaglio Zuchero and Others, cauza 106/83, 1984 ECR 4209, paragraf 28; Koinopraxia Enoseon Georgikon Sinetairismon Diacheir iseos Enchorion Proionton Syn PE (KYDEP) vs. Council of the European Union and Commission of the European Communities, Cauza C-146/91, 1994 ECR I-4199; Cauza C-189/01, Jippes and others 2001 ECR I-5689, parag.129).

12. Reținând, în coroborare cu aceste aspecte, definiția discriminării, astfel cum este reglementată prin art.2 alin.1 din O.G. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul Director se raportează la modul în care sunt întrunite, cumulativ, elementele constitutive ale art.2. Pentru a ne afla în domeniul de aplicare al art.2 alin.1, deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute la articolul în cauză, deasemenea trebuind să se refere la persoane aflate în situații comparabile dar care sunt tratate în mod diferit, datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat mai sus. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme, pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare, trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit. Subsecvent, tratamentul diferențiat trebuie să

urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosirii sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

13. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile, sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicat (22.10.1996 Stubbings et autres vs. Royaume-Uni, parag.75).

14. Coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul Director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul unei petiții este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G.137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, Colegiul Director, analizează, în strânsă legătură în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în primă instanță, elementele art.2 din ordonanță, cuprins în Capitolul I – Principii și definiții, și subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II – Dispoziții Speciale, secțiunea I-VI din Ordonanță.

15. Colegiul Director, analizează dacă obiectul unei petiții întrunește elementele art.2 din Ordonanță, sub aspectul scopului sau efectului creat, ce a dat naștere ori nu unei circumstanțe concretizate generic în restricție, excludere, deosebire sau preferință, și care circumstanțiat la situația prezentată, poate să îmbrace forma unui tratament diferit, indus între persoane care se află în situații analoage sau comparabile, datorită unor criterii determinate și care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosirii ori exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

16. În măsura în care se reține întrunirea elementelor constitutive ale art.2 din ordonanță, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor prevăzute și sancționate de O.G.137/2000.

17. Trebuie avut în vedere **art.30 referitor la libertatea de exprimare, care la alin.1 și 6 din Constituția României**, republicată, prevede că „(1) *Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin orice alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile. (6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.*”

18. În aceeași ordine de idei, trebuie avut în vedere faptul că **Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice**, ratificat de România la 31 octombrie 1974, prin Decretul nr.212, publicat în „Buletinul Oficial al României”, partea I, nr.146/20 noiembrie 1974, prevede în **art.19 paragraful 3**, că „*exercitarea drepturilor prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol (dreptul la libertatea de exprimare) comportă îndatoriri și răspunderi speciale în*”

consecință ea poate fi supusă anumitor limitări, care trebuie însă stabilite în mod expres prin lege și care sunt necesare: a) **respectării drepturilor sau reputației altora**; b) apărării, securității naționale, ordinii publice, sănătății sau moralității publice". Astfel se poate concluziona faptul că dreptul la liberă exprimare nu este un drept absolut și că exercitarea lui trebuie realizată în anumite condiții, de altfel stabilite în considerarea și pentru protejarea demnității persoanei.

19. În cadrul sistemului instituțional regional al drepturilor omului, **Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, ratificată de România prin legea 30 din 18 mai 1994, prevede în **art.10** că „*orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare*”, însă precizează în mod expres limitele acestui drept în alin.2 al aceluiași articol, respectiv „*exercitarea acestui drept, poate fi supusă unor formalități, restrângeri, condiții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora*”.

20. Astfel, Colegiul Director reține că dintre toate drepturile și libertățile garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și de protocoalele sale adiționale, numai cu privire la libertatea de exprimare, dispune că exercitarea acesteia comportă îndatoriri și responsabilități.

21. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin jurisprudența sa, reafirmă că „*libertatea de exprimare, garantată de convenție, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din cerințele prioritare ale progresului societății și împlinirilor personale. Sub rezerva paragrafului 2 al art.10, ea acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis fără de care nu există o societate democratică.*” (Hotărârea Curții Europene în cauza *Oberschlick vs. Austria*, paragraf 57).

22. În aceeași ordine de idei, Curtea afirmă că „*limitele criticii acceptabile sunt mai largi cu privire la politicieni, decât în raport cu indivizii obișnuiți. Spre deosebire de cei din urmă, politicienii trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient, verificarea strictă a fiecărui cuvânt și faptă, atât din partea ziariștilor cât și a marelui public și, în consecință, trebuie să dovedească un grad mai mare de toleranță, îndeosebi atunci când ei înșiși fac afirmații publice susceptibile de a fi criticate.*” (Hotărârea Curții Europene în cauza *Oberschlick vs. Austria*, paragraf 59).

23. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că „*impactul potențial al mijlocului de comunicare este un element important și este de notorietate că mijloacele de comunicare audio-vizuale, au, de regulă, efecte imediate și puternice într-o măsură mai mare decât presa scrisă*” (vezi hotărârea Curții Europene în cauza *Pucell și alții vs. Irlanda*). Mijloacele audio-vizuale au posibilitatea exprimării, în imagini, a unor înțelesuri pe care presa scrisă nu este capabilă să le răspândească (Hotărârea Curții Europene în cauza *Jersild vs. Danemarca*).

24. În lumina prevederilor art.10 paragraf 2 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, analizând petiția și având în vedere legislația națională privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, ne aflăm în

situația de a analiza dacă dreptul la libera exprimare, în prezenta cauză, este supus unor condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, măsuri care sunt necesare, într-o societate democratică, pentru protecția reputației sau a drepturilor altora.

25. Analizând dosarul cauzei, Colegiul Director al CNCD constată că articolul în speță, cu referire directă la comunitatea romă, încearcă expunerea unei problematice de interes local, relativ la localitățile prezentate, respectiv la județul Sălaj. Astfel reținem faptul că autorul articolului începe expunerea, prin prezentarea comunității rome, din perspectiva concepțiilor generale ale societății românești, dar din ansamblul articolului reiese o abordare obiectivă, menită a prezenta situații de fapt concrete, respectiv probleme ce vizează comunitatea romă, în ceea ce privește condițiile sociale în care aceștia trăiesc.

26. Conform jurisprudenței CNCD în domeniu, respectiv **hot. nr.87/02.06.2010**, Colegiul reține că dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu progresivă având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane. Tratatul discriminatoriu are de cele mai multe ori ca scop sau ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu demnitatea persoanei discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Tratatând pe cineva mai puțin favorabil datorită unor criterii inerente sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de personalitatea sa.

27. Într-o formulă sintetică, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că **numai prin respectarea „îndatoririlor și responsabilităților” ce-i revin, presa își îndeplinește funcția esențială într-o societate democratică**, fără a depăși anumite limite, mai ales în privința reputației și drepturilor altor persoane, având misiunea de a comunica informații de interes public, în înțelesul dat acestei noțiuni în jurisprudența sa (vezi CEDH, 6 februarie 2001, Tammars c. Estonie, Recueil 2001-I, para.62, Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Comentariu pe articole, Vol.I Drepturi și Libertăți, Ed. All Beck, 2005).

28. După cum am menționat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că **“libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirii personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență (de opinia publică) ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.”** (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschloek vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K. De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România)

29. În acest sens, "Presa joacă un rol esențial într-o societate democratică. Deși nu trebuie să depășească, între alte limite, și pe aceea a protecției reputației altora, **este de datoria presei să transmită informații și idei cu privire la toate chestiunile de interes public.** (CEDO, 26 noiembrie 2001, cauza Observer și Guardian vs. United Kingdom, parag.59, cauza Bladet Tromso and Stensaas v. Norway, parag.59, 24 iunie 2004, cauza Von Hannover vs. Germany, parag.58).

30. Obligației presei de a transmite astfel de informații și idei i se adaugă dreptul publicului de a le primi. Dacă nu ar fi așa, presa nu ar putea să-și îndeplinească rolul său vital de 'câine de pază public'. (CEDO, între altele, cauza Thorgeirson vs. Islanda, cauza Bladet Tromso and Stensaas vs. Norway, cauza Dichand and others v. Austria, cauza Prisma Press v. France).

31. Subiectul de interes public a fost definit în jurisprudența de contencios european drept orice „**chestiune care afectează viața comunității**” (CEDO, cauza Lingens vs. Austria). Interesul public nu se rezumă la chestiunile politice, ci le include și pe cele sociale sau de alt gen care privesc comunitatea. „Nu există nici un precedent juridic pentru a distinge...între discuția politică și discuția asupra altor subiecte de interes public” (Decizia CEDO, cauza Thorgeirson vs. Islanda). „...A lipsi publicul de informații asupra funcționării serviciilor publice înseamnă a ignora un drept fundamental într-o democrație” (Decizia CEDO, cauza Observer și Guardian vs. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord).

32. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care aceasta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. De aici decurge poziția privilegiată acordată liberei discuții a chestiunilor de interes general, și în particular libertății presei, atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori pe care statul le poate în mod legitim apăra. În acest sens, atunci când este pusă în discuție libertatea discursului „politic” înțeles în sensul cel mai larg, marja de apreciere a autorităților este foarte redusă.

33. În reținerea acestei marje de apreciere a autorităților cu privire la libertatea de exprimare sunt luate în considerare și elemente legate de calitatea specifică pe care o poate avea autorul discursului (ziarist, politician membru al opoziției, funcționar public etc) sau persoana lezată (politician, funcționar public, magistrat, persoană privată etc.) precum și mijlocul prin care a fost difuzat mesajul (presa scrisă, televiziune, radio etc.). Astfel în cazul autorului, care este ziarist sau politician membru al opoziției și care își exprimă ideile și opiniile cu privire la aspecte politice, politicieni, funcționari publici etc, marja de apreciere este restrânsă iar protecția libertății de exprimare este maximă. În cazul autorului, funcționar public sau persoană privată care își exprimă opinia sau ideile cu privire la aspecte ce privesc o altă persoană privată, marja de apreciere este întinsă și protecția libertății de exprimare este restrânsă.

34. Raportându-ne la aspectele care fac obiectul petiției deduse soluționării, Colegiul constată că acestea vizează conținutul unui articol de presă care, în

opinia petentului, aduce atingere dreptului la demnitate personală, pe considerentul apartenenței etnice.

35. Față de acest context, Colegiul reține atât din titlul cât și din conținutul articolului analizat că publicația reclamată relatează o situație ce vizează un demers public inițiat de membrii unei comunități cu privire la probleme de interes local, respectiv problemele pe care cetățenii români, majoritari, le întâmpină cu cetățenii români aparținând minorității rome, precum și invers, fapt ce reiese din aprecierea pe care autorul articolului în cauză, o face, respectiv „*vina tragediei lor o purtam si noi, si ei deopotriva.*” Din punctul de vedere al conținutului redat de articol, Colegiul consideră că ne situăm în câmpul liberei discuții a chestiunilor de interes general, care vizează activități cu caracter public, de interes pentru comunitatea locală. Astfel cum a statuat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, interesul general nu se rezumă la chestiunile politice, ci le include și pe cele sociale sau de alt gen care privesc comunitatea (Decizia CEDO în cauza Thorgeirson vs. Islanda).

36. Colegiul trebuie deci să țină seama de un element deosebit de important: rolul esențial jucat de presă într-o societate democratică. Dacă presa nu trebuie să depășească anumite limite, îndeosebi în ceea ce privește reputația și drepturile celorlalți, precum și necesitatea de a împiedica divulgarea unor informații confidențiale, sarcina sa este totuși comunicarea, cu respectarea datoriei și responsabilității proprii, a informațiilor și ideilor referitoare la orice problemă de interes general (Vezi Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea în cauza Dalban împotriva României, cauza Cumpănă și Mazăre împotriva României, cauza Sabou și Pircălab împotriva României și altele). Mai mult, Colegiul este conștient de faptul că libertatea în domeniul presei scrise include, de asemenea, și recurgerea la o anumită doză de exagerare, chiar de provocare prin prezentarea unor idei sau opinii care offensează, șochează sau deranjează. În cauze asemănătoare celei de față, marja de apreciere a autorităților naționale se circumscrie interesului unei societăți democratice de a permite presei să își joace rolul indispensabil de „câine de pază” și să își exercite aptitudinea de a da informații cu privire la problemele de interes general (Vezi Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea în cauza Tromso și Stensaas împotriva Norvegiei, parag. 59). Este inadmisibil ca un ziarist să nu poată formula judecăți critice de valoare decât sub condiția demonstrării veridicității (Vezi Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Lingens împotriva Austriei din 8 iulie 1986, seria A nr. 103, pag. 28, alin. 46).

37. Colegiul reține că articolul prezintă publicului probleme cu care se confruntă comunitățile din cele 2 localități prezentate în cadrul articolului, ce reprezintă, în esență, o informație de interes la nivelul unei comunități locale, însă articolul se întrepătrunde cu o opinie care își fundamentează propriile justificări pe argumente care lasă loc de interpretare, situându-se la limita dintre interferența libertății de exprimare și a dreptului la demnitate umană a unor persoane. Evident, subiect al paragrafului 2 al Articolului 10 din Convenția Europeană, libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență (de opinia publică) ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele

pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică”.

38. Din acest punct de vedere, coroborând aspectele reținute mai sus, Colegiul Director se raportează la prevederile art. 2 alin. 5 din O.G. nr.137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată. Potrivit art. 2 alin.5 "Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv". Hărțuirea reprezintă o formă de discriminare, introdusă de legiuitorul român în procesul de transpunere a prevederilor Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000, și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000.

39. În acest sens, reținem că în materia legislației nediscriminare, astfel cum este transpus *aquis-ul* *communautaire*, pentru a ne găsi în situația unei fapte de hărțuire este necesară întrunirea cumulativă a elementelor constitutive acesteia. Astfel, fapta de hărțuire se circumstanciază într-un comportament care poate îmbraca diferite forme. Formularea textului cuprinde sintagma „orice comportament”. Sintagma „orice comportament” denotă intenția legiuitorului de a cuprinde o arie largă de comportamente, și nu una restrictivă, ceea ce permite reținerea unor calificări diferite în practică, și care pot să varieze de la caz la caz, circumscrise sub forma unor afirmații exprimate prin cuvinte, verbal sau în scris, gesturi, acte sau fapte etc.

40. Motivul sau cauza comportamentului este determinat de un criteriu interent, care este în mod expres prevăzut de legiuitor, într-o listă neexhaustivă, având în vedere că textul de lege prezintă într-o enumerare cu caracter determinat criteriul de „rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârsta, handicap, statut de refugiat ori azilant”. Caracterul neexhaustiv este dat de însăși sintagma „sau orice alt criteriu” alăturată criteriilor exprese. Sintagma „sau orice alt criteriu”, practic oferă posibilitatea reținerii oricărui alt element nespecificat de lege, dar care este materializat ca fapt determinant în săvârșirea formei de discriminare denumită ca hărțuire. Manifestarea comportamentului pe baza oricăruia dintre criteriile prevăzute de lege „duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”. Acest element constitutiv al hărțuirii, permite reținerea acelor comportamente care, chiar dacă nu au fost săvârșite cu intenție, produc efectul de realizare al unui cadru definit ca „intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”. Acest aspect este cu atât mai evident cu cât însăși Directiva Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, definește hărțuirea în art. 2 alin.3 ca „un comportament nedorit pe bază de etnie sau rasă

care are ca scop sau ca efect violarea demnității unei persoane și crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensiv.”

41. Includerea hărțuirii ca formă de discriminare în aquis-ul comunitaire și transpunerea acestuia în legislația națională este extrem de importantă. Discriminarea nu se manifestă per se, doar sub forma unor prevederi normative sau practici, dar și sub forma comportamentelor care crează un impact asupra mediului în general, variind de la violența fizică la remarci sau afirmații cu caracter rasist, până la ostracizare generală. Această formă de discriminare aduce atingere demnității sub aspect psihic și emoțional persoanelor aparținând unei minorități sau alteia (vezi „A comparison between the EU Racial Equality Directive and the Starting Line” in I.Chopin and J.Niessen, *The Starting line and the Incorporation of the Racial Equality Directive into National Laws of the EU Member States and Accession States*, 2001, pag. 26, 27.).

42. În raport cu aspectele de fond deduse soluționării, Colegiul nu poate face abstracție de faptul că în cazul autorului, care este ziarist sau politician membru al opoziției și care își exprimă ideile și opiniile cu privire la aspecte politice, economice, sociale etc, marja de apreciere a autorităților este restrânsă iar protecția libertății de exprimare este maximă. În cazul autorului, funcționar public sau persoană privată care își exprimă opinia sau ideile cu privire la aspecte ce privesc o altă persoană privată, marja de apreciere este întinsă și protecția libertății de exprimare este restrânsă. Or, în cazul de față Colegiul observă că partea reclamată acționează în virtutea rolului de presă (n.n.ziarist). Pe de altă parte, materialul publicat se referă la chestiuni de interes public însă nu vizează aspecte politice, politicieni sau funcționari care exercită autoritatea de stat cât prezentarea unor aspecte ce țin de interesul comunității locale și care au în vedere probleme sociale, astfel încât marja de apreciere este mai largă.

43. Astfel cum a statuat în jurisprudența sa (între altele Hotărârea nr. 613 din 13.11.2008, Hotărârea 593 din 24.11.2009) Colegiul este de opinie că apartenența etnică nu poate fi privită ca relevantă în legătură directă cu modul în care o persoană sau o comunitate de persoane exercită o anumită funcție sau cu privire la faptele pe care le săvârșește. Din acest punct de vedere, susținerea că mass media nu poate fi considerată culpabilă pentru reproducerea sau transmiterea prejudecăților și stereotipurilor negative față de romi trebuie privită nuanțat. Astfel cum a statuat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, disocierea ziaristului în prezentarea unor opinii sau idei rasiste, este de natură a justifica protecția libertății sale de exprimare și de transmitere a unor informații, nu și în ceea ce privește conținutul sau autorii ideilor sau opiniilor rasiste (a se vedea decizia Curții Europene în cauza Jersild v. Danemarca, în cauza Glimmerveen și Hagenbeek v. Olanda, în cauza Kunen v. Germania și altele). Ori prin ansamblul articolului, autorul se disociază clar de ideile sau opiniile rasiste, discriminatorii, cu atât mai mult cu cât acesta opinează că, în ce privește responsabilitatea pentru situațiile prezentate, este comună, respectiv „vina tragediei lor o purtam și noi, și ei deopotrivă.”

44. Având în vedere expunerea mai sus prezentată, precum și ansamblul articolului în speță, caracterul obiectiv al prezentării situațiilor de fapt, din cele 2 localități, abordarea unor situații sociale de interes general, în opinia Colegiului

Director al CNCD, nu se poate reține că scopul urmărit prin materialul publicat a fost acela de a aduce atingere demnității persoanelor aparținând comunității române, respectiv nu putem reține că fiind îndeplinite elementele constitutive ale art.2 alin.1, alin.5 precum și ale art.15 din O.G. nr.137/2000

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate **nu constituie fapte de discriminare potrivit art.2 alin.1, art.2 alin.5 și art.15 din O.G.137/2000** privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu toate modificările și completările ulterioare;
2. Clasarea dosarului;
3. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte;
4. O copie a hotărârii se va transmite părților;

VI. Modalitatea de plată a amenzii
Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita
Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC - Membru

DRAGOȘ TIBERIU NIȚĂ - Membru

IOANA POP- Membru

CRISTIAN JURA - Membru

VASILE ALEXANDRU VASILE - Membru

Data redactării

Hotarare redactata de: Vasile Alexandru Vasile – Membru Coleg. Director
Vasile Daniel – Asitent Coleg. Director

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

